

Nowe gatunki w akwakulturze

Mirosław Półgęsek

Katedra Bioinżynierii Środowiska Wodnego i Akwakultury – Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa ZUT
w Szczecinie

71-550 Szczecin, ul. K. Królewicza 4, mpolgesek@zut.edu.pl

Wstęp

Akwakultura na świecie jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi produkcji żywności. Łączna produkcja światowa obecnie osiągnęła 50% ogólnej podaży ryb i organizmów wodnych, a wg FAO do 2030 jej wielkość ma osiągnąć prawie 95 mln ton.

Obecnie na terenie UE wielkość produkcji wynosi ok. 1,3 mln ton, czyli tyle co w samej Norwegii, dlatego też Komisja Europejska w swoich działaniach kładzie duży nacisk na rozwój akwakultury w najbliższych latach. Polska na tle innych krajów zajmuje ósme miejsce pod względem ilości hodowanych ryb i 10 ze względu na wartość produkcji.

Jeżeli chodzi o strukturę gatunkową europejskiej akwakultury to 44% produkcji stanowią małże i skorupiaki, 34% ryby słodkowodne i 22% ryby morskie. Na 90% ogólnej produkcji składa się tylko 10 gatunków organizmów, stąd też kładzie się nacisk na wprowadzanie nowych gatunków do akwakultury. Dodatkowo sprzyja temu globalizacja, łatwość podróżowania oraz dostęp do szerszej gamy produktów spożywczych i odmiennych tradycji kulinarnych.

Wybór gatunku

Na to czy dany gatunek nadaje się do wprowadzenia do hodowli wpływ ma wiele czynników. Możemy je podzielić na dwie zasadnicze grupy: czynniki społeczno-ekonomiczne oraz czynniki technologiczne.

Do pierwszej grupy czynników zaliczyć możemy następujące zagadnienia:

- Zapotrzebowanie rynku na nowy produkt. W obecnej sytuacji
- Preferencje kupujących
- Wizerunek gatunku
- Możliwość zaoferowania wartości dodanej
- Możliwość zrównoważonej produkcji
- Opłacalność hodowli

Wśród czynników technologicznych należy rozważyć zagadnienia takie jak:

- Rodzaj koniecznej do zastosowania technologii
- Biologia gatunku:
 - Dojrzewanie płciowe, zachowania osobnicze
 - Dostępność materiału
 - Wymagania środowiskowe
 - Preferencje pokarmowe
 - Tempo wzrostu
- Stopień opracowania technik hodowlanych
- Technologia obróbki produktu

Nowe gatunki

Przedstawione poniżej ryby wybrano na podstawie obecnie prowadzonych prac mających na celu wdrożenie ich do produkcji.

Gatunki słonawo- i słonowodne

- Kulbin,
- Seriola,
- Wrałoń,
- Halibut,
- Turbot
- Mugil,
- Skalnik „palmetto” – omega bass,
- Krewetka biała.

Gatunki słodkowodne

- Sandacz,
- Surubi (*Platystoma*),
- Arapaima,
- Sieja,
- Miętus,
- Arowana srebrna,
- Arowana afrykańska,
- Akwaponika, czyli bezglebowe uprawy roślinne na bazie wody z hodoli ryb.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Na krajowym podwórku

Dotychczasowe próby wprowadzania nowych gatunków na polski rynek odnosiły różny skutek.

Jedną z nowych – starych ryb jest na pewno sum afrykański, który już od końca lat 80-tych próbuje przebić się na polskim rynku. Po pierwszych nieudanych próbach sprzedaży jego hodowla przez lata stagnowała. W ostatnim jednak okresie na rynku zainteresowanie tą rybą zaczyna wzrastać i może za jakiś czas będzie to gatunek, który na stałe zagości w ladach chłodniczych.

Na początku obecnej dekady podjęto próbę produkcji dwóch bardzo różniących się między sobą gatunków ryb. W okolicach Olsztyna powstała hodowla barramundi, a niedaleko Płońska powstał obiekt do produkcji tilapii nilowej. Niestety, prawdopodobnie przez błędne założenia, brak wcześniejszych badań rynkowych czy też konserwatyzm polskiego klienta obydwie przedsięwzięcia zakończyły się fiaskiem.

Od lat jednym z najpopularniejszych na sklepowych półkach gatunków ryb jest łosoś atlantycki, którego również hoduje się w Polsce. W 2013 powstała spółka Jurassic Salmon, która obecnie produkuje ok. 600 ton ryby rocznie. Do roku słyszy się także o drugiej hodowli, która powstała w miejscu farmy tilapii.

Pstrąg łososiowy nie jest gatunkiem nowym, lecz nową formą pstrąga tęczowego, która od jakiegoś czasu zyskuje sporą rzeszę klientów.

Polska akwakultura jest jedną z prężniej rozwijających się na terenie Unii Europejskiej. Działania w branży z ostatnich kilku lat, jak i zainteresowanie rynkiem przez nowych inwestorów, dają podstawy do twierdzenia, że na krajowym rynku również jest miejsce na wprowadzenie nowych gatunków. Rosnąca popularność hodowli typu RAS daje możliwość rozpoczęcia produkcji gatunków o odmiennych, do tradycyjnych karpia czy pstrągów, wymaganiach środowiskowych.